

Број/Број: 01,03,03/11-05-1-72/12
Сарајево/Sarajevo, 05. 03. 2012.

Извјештај о посјети делегације Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Републици Турској

На позив Џемила Чичека, предсједника Велике народне скупштине Републике Турске, делегација Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у саставу: Милорад Живковић, предсједавајући, Божо Љубић и Денис Бећировић, замјеници предсједавајућег, Жељко Кузмановић, савјетник предсједавајућег, Мирсада Букарић-Ковачевић, руководилац Сектора за међународне односе и протокол, и Енра Солдин, виши стручни савјетник у Сектору за односе с јавношћу, боравила је у званичној узвратној билатералној посјети Анкари и Истанбулу од 25. до 28. 03. 2012. године.

Програмом посјете високе делегације ПСБиХ били су обухваћени састанци са: Џемилом Чичеком и члановима Скупштине Турске, Абдулахом Гулом, предсједником Републике Турске, Булентом Аринчом, замјеником премијера Републике Турске, и Ризануром Мералом, предсједником Конфедерације турских бизнисмена (ТУСКОН)

Састанак са г. Џемилом Чичеком, предсједником Велике народне скупштине Републике Турске, Анкара 26. 03. 2012. године:

Г. Џемил Чичек је, након исказане добродошлице и задовољства сусретом парламентарних делегација на највишем нивоу, нагласио да Босна и Херцеговина и њени народи имају посебно мјесто у Турској, да се не ради о односима формалног карактера, већ онима који долазе из срца и због чега су Турска и њени грађани увијек били уз народе БиХ. Истакао је да је Турска, у досадашњој сарадњи, конструктивно настојала радити на помоћи и развоју БиХ, те с тим у вези дао посебан значај посјети предсједавајућег г. Живковића и замјеника предсједавајућих г. Љубића и г. Бећировића Парламенту Турске. Подвукао је потребу даљег јачања међупарламентарне сарадње, што ће имати утицај и на цијели регион Балкана. Г. Чичек се осврнуо на протекли вијек као вријеме сукоба, те истакао потребу да сви заједно извучемо поуку и овај вијек претворимо у вријеме мира и развоја којем парламентарци, својом активнојим улогом, могу позитивно допринијети. Поменуо је значај формирања Групе пријатељства за сарадњу са БиХ у Парламенту Турске те истакао да је ово једна од најбројнијих група. Представио је предсједника Групе пријатељства, г. Хакана Чавушоглуа, који је присуствовао састанку, као и једног члана из опозиционе партије.

Г. Милорад Живковић је, у име делегације и своје лично име, захвалио на гостопримству, евидентном од самог доласка делегације ПСБиХ у Турску. Искористио је прилику и, у име грађана БиХ, захвалио на досадашњој помоћи. Истакао је да наше двије земље имају добре односе и немамо отворених питања. Ипак, навео је да ти односи могу бити и бољи, посебно на пољу економије. Г. Живковић је поменуо заједничке циљеве које БиХ и Турске имају у погледу евроатлантских интеграција. С тим у вези истакао је да БиХ улаже напоре да испуни услове за подношење апликације за чланство у ЕУ. Г. Живковић је затражио да Република Турска пружи подршку БиХ на предстојећем засједању НАТО-а у Чикагу у мају. Навео је да је Босни и Херцеговини остао још један услов - питање војне имовине, који није немогуће ријешити, с обзиром на исказану спремност бх. власти. Изразио је задовољство чињеницом да се на економском плану смањује дисбаланс између БиХ и Турске. Г. Живковић је рекао да је Турска по страним улагањима у БиХ прешла са дванестог на девето мјесто, те да га та чињеница посебно радује. С тим у вези желио је сугерисати да та улагања буду равномјерније распоређена на оба ентитета, не само на Федерацију БиХ. Изразио је наду у даље унапређење

сарадње у области здравства, науке и културе, а Споразумом о избјегавању двоструког опорезивања те смањењу техничких препрека сарадња би на свим пољима могла бити још боља. Такође, предложио је да успоставимо сарадњу на нивоу економских мјешовитих комитета те да наставимо даље унапређивати међупарламентарну сарадњу.

Г. Цемил Чичек изразио је задовољство чињеницом да имамо исте ставове о многим питањима. Рекао је да ће Турска наставити подржавати интеграционе процесе БиХ, као што је то и досада чинила. Изразио је задовољство позитивним процесима на Балкану, посебно напретком који су оствариле Србија и Хрватска, која је на самом прагу чланства у ЕУ, те зажелио да се БиХ ускоро придружи својим сусједима. Посебно је нагласио да сви желимо да Балкан више никада не буде подручје сукоба већ сарадње, развоја и просперитета. Подржао је све иницијативе у ингеренцији Парламента Турске које доприносе остварењу циља: сарадњи у југоисточној Европи. У том смислу појаснио је да је Турска 2010. године имала предлог за то што се тражи, те изразио наду да ће имати подршку од пријатеља из БиХ на овом плану. Такође, навео је да у институционалном смислу имају примјере уједињавања рада парламената. Г. Чичек је информисао бх. делегацију да се поред напора на билатералном плану снажно ангажују на ратификацији споразума који се упућују парламенту. Навео је да је један од значајних мостова наше сарадње велики број досељеника из БиХ, који већином живе у Истанбулу и показују жељу за инвестирањем у БиХ. У том смислу очекују стабилност тржишта, мјеста на које желе улагати средства. Г. Чичек је истакао да у политичком смислу није довољно дати само подршку, она је потребна и на терену. С тим у вези, именоване Савјета министара БиХ иде у прилог овој чињеници и позитивним кретањима, а слједеће што би требало предузети је организовање састанка мјешовитих комитета.

Г. Чичек је истакао да Велика народна скупштина Републике Турске дјелује у шест међународних институција. Изразио је наду да ће БиХ подржати кандидатуру Турске за Лјетње олимпијске игре 2020. године у Истанбулу и Експо у Измиру исте године. Такође, затражио је подршку БиХ за нестално чланство у Савјету безбједности УН-а 2015-2016. године.

Г. Божо Љубић изразио је захвалност на топлем дочеку те казао да се на сваком кораку види колико је Турска организована и уређена. Информисао је домаћине да је у више наврата боравио у Турској. У својству министра здравља боравио је у Анкари и том приликом је захвалио народу Турске на помоћи коју је пружала БиХ у најтежим тренуцима. Истакао је задовољство што дијелимо учешће са парламентарцима Турске у шест мултилатералних организација, те да нас и историјско наслеђе упућује на сарадњу. Изразио је задовољство што је БиХ сада више партнер за сарадњу него објекат помоћи. Г. Љубић изразио је наду за даље унапређење економских односа те навео да још увијек у БиХ имамо одређених проблема у функционисању државе, али да постоји консензус у погледу будућег евроатлантског пута БиХ и чланства у НАТО. С тим у вези рекао је да је пред нама циљ: евроатлантски консензус претворити у функционалне институције с циљем бржег развоја и оспособљавања земље за евроатлантску интеграцију. Посебно је нагласио да желимо да Балкан више не буде синоним за сукобе, већ за нешто позитивно, развојно. Навео је да овај регион располаже бројним природним љепотама, од Босфора, хрватске обале, босанских планина... Истакао је да евроатлантске интеграције БиХ иду у позитивном смјеру те је изразио наду да ће произвести боље услове за живот свих њених грађана. Г. Љубић је такође затражио подршку Турске на предстојећем засједању НАТО-а у мају у Чикагу, те истакао да смо примили к знању препоруке које је упутила турска страна.

Г. Денис Бећировић је, након исказивања захвалности домаћинима на топлем пријему, искористио прилику и захвалио за свеукупну помоћ Турске Босни и Херцеговини. Истакао је да наше земље имају добре историјске, политичке и духовне везе те да је око четири милиона грађана Турске поријеклом из БиХ додатни мост за сарадњу. Нагласио је да, осим политичких веза, желимо проширење сарадње и на економском плану. Посебно је навео два стратешка циља БиХ, европске и евроатлантске интеграције. С тим у вези замолио је за подршку Турске за чланство у НАТО-у, наводећи безбједносни разлог као један од важнијих за цијели регион Балкана. Г. Бећировић истакао је позитиван ангажман Турске не само у региону већ и на Блиском истоку, Кавказу и другим кризним подручјима. Посебно је нагласио значај трилатералних састанака Турске, Србије и Босне и Херцеговине, те навео потребу активног укључивања Хрватске, с обзиром да сви наши народи (БиХ) имају посебне односе и са

Хрватском, Србијом и Турском. Подржао је предлог г. Живковића за унапређење међупарламентарне сарадње, одржавање састанака једанпут годишње на нивоу председника (председавајућих), те рекао да и овај сусрет види као додатни подстицај Савјету министара БиХ и Влади Турске. Напоменуо је да Председништво БиХ одржава веома добре везе са Турском. Истакао је да сусрете на највишем парламентарном нивоу треба да прате и контакти наших комисија за спољне послове.

Г. Бећировић је такође нагласио да очекује да разговори парламентарних делегација буду подстицај за учесталије сусрете мјешовитих комитета и реализовање потписаних споразума. Казао је да су БиХ и Турска успоставиле добар политички оквир, а на нама је да га попунимо конкретним садржајима у предстојећем периоду. Посебно је предложио унапређење сарадње између универзитета, наставак даљег братимљења наших градова, поред Сарајева, Мостара Бање Луке, Зенице, унапређење сарадње на локалом нивоу, у области здравства, туризма, те у области комуникација, са акцентом на авионски саобраћај. Г. Бећировић је на крају истакао да је БиХ планетарни доказ да људи различитих вјера и нација могу живјети у једној земљи.

Г. Милорад Живковић је искористио прилику и позвао г. Цемала Чичека, председника Велике народне скупштине Републике Турске, да посјети Босну и Херцеговину.

Састанак са г. Абдулахом Гулом, председником Републике Турске

Г. Абдулах Гул је на почетку састанка изразио велико задовољство сусретом са председавајућим г. Живковићем и замјеницима председавајућих г. Љубићем и г. Бећировићем. Истакао је да га радују сусрети бх. парламентарца са њиховим турским колегама, као и представницима Групе пријатељства Велике народне скупштине Републике Турске. С тим у вези нагласио је да је то једна од најбројнијих парламентарних група, што додатно говори о односу Турске према БиХ. Казао је да је у Турској недавно боравио и г. Изетбеговић, члан Председништва БиХ, те да је замјеник премијера г. Бабаџан посјетио БиХ. Навео је да је и сам више пута посјетио БиХ, те боравио у Мостару. Истакао је да ће и ова посјета председавајућег Представничког дома ПСБиХ и његових замјеника допринијети даљем унапређењу односа двију земаља.

Г. Милорад Живковић је захвалио председнику Гулу на пријему и времену издвојеном за сусрет те искористио прилику да захвали Турској на помоћи коју је пружала Босни и Херцеговини и њеним грађанима. Посебно је нагласио да су односи између наших земаља добри и без отворених питања. Г. Живковић је истакао значај односа који Турска има према БиХ као сусједној држави. Нагласио је да је БиХ мала држава, али да се налази на бурном подручју, и да покушавамо наћи начин да сви живимо на овом простору заједно и у миру. У том смислу, г. Живковић је затражио подршку Турске за чланство у НАТО-у, као што је то учунио и код својих парламентарних колега. Изразио је наду за унапређење економске сарадње, побољшање свих других облика сарадње, као и повећање инвестирања Републике Турске у БиХ.

Г. Љубић је исказао част и задовољство сусретом са председником Гулом, захвалио на веома срдачном гостопримству те истакао да је Турска веома важан партнер БиХ. Посебно је навео веома добре међупарламентарне односе, емоционалну блискост људи у обје наше земље као основ за даље унапређење економских односа између БиХ и Турске. Г. Љубић је рекао да је Турска и као економска сила веома важан стабилизујући фактор за цијели регион. С тим у вези истакао је да је Балкан геостратешки веома важно подручје, да без стабилног Балкана нема ни стабилне Европе, а стабилног Балкана нема без стабилне БиХ, а Турска у свему томе одиграти значајну улогу. Додао је да БиХ може бити стабилна само у случају хармоније и уз консензус њена три народа, што Турска уважава. Г. Љубић је такође затражио подршку Турске за чланство БиХ у НАТО-у на предстојећој конференцији у Чикагу, те изразио наду да ће и ова посјета допринијети унапређењу укупне сарадње.

Г. Бећировић је захвалио домаћинима на изузетном гостопримству и пријему, указао да између наших земаља постоје посебне политичке, културне и друге везе. Изразио је задовољство чињеницом да имамо нову генерацију политичара који не желе живјети у прошлости већ ићи ка будућности. Веома позитивним оцијенио је освјежење у спољној политици Турске, која је присутна и ангажована у рјешавању ситуација у многим дијеловима

свијета. Рекао је да подупиремо иницијативе које Турска покреће и идеје о формирању парламентарне димензије Југоисточне Европе, чиме би било омогућено ефикасније дјеловање у овом дијелу Европе. Истакао је да томе у прилог иду и трилатерални сусрети Турске, БиХ и Србије, које би требало проширити учешћем Хрватске. Напоменуо је да су грађани поријеклом из БиХ посебан мост у нашим добрим односима, те да ту чињеницу треба додатно искористити. Г. Бећировић се осврнуо на два приоритетна циља БиХ: путу ка ЕУ и НАТО, о чему постоји консензус, те у том смислу затражио подршку Турске БиХ на конференцији у мају у Чикагу. Поменуо је области културе, туризма, здравства, спорта на којима можемо додатно унаприједити и побољшати нашу сарадњу. Истакао је да парламентарци, носиоци законодавне власти, треба додатно да изврше притисак на извршну власт с циљем интензивирања активности за јачање економске сарадње, укључујући и размјене мјешовитих комитета. За БиХ је казао да се налази на простору гдје егзистирају три монотеистичке религије, те изразио наду да ће нове генерације политичара у БиХ искористити значај те чињенице. На крају је казао: да је Бог хтио, створио би нас једнаке, али није.

Г. Абдулах Гул је изразио лично задовољство сусретом са делегацијом Парламентарне скупштине БиХ. Потцртао је значај чињенице да у демократским друштвима парламентарци, у плуралистичком смислу, представљају своје народе. Навео је да му је било жао што у једном периоду нисмо успјели формирати власт, што је додатно оптрећивало државу, због неусвајања буџета, али да су се именовањем Савјета министара многе ствари покренуле напријед. С тим у вези поменуо је активности у реализацији услова за чланство у ЕУ и НАТО. Г. Гул је казао да из многих ситуација извлачимо одређене поуке: поткријепио је тврдњу примјером окончања сукоба између Њемачке и Француске, које су и послје великих жртава ријешиле проблеме. Нагласио је значај приступања ЕУ и НАТО, чиме би се ријешило успостављање стабилности у овом дијелу Европе. У вези са дуготрајним процесом турског прикључења ЕУ, г. Гул је рекао да се не би требало чудити ако БиХ постане чланица европске породице прије Турске. Нарочито позитивним оцијенио је напоре које је учинила Хрватска и која је већ у ЕУ, те замахом Црне Горе у реализацији европског пута. Босанскохерцеговачким парламентарцима поручио је да сами морају учинити оно што се од њих очекује. Позитивним је оцијенио рјешавање питања пописа становништва, државне помоћи те позитивне сигнале у рјешавању питања војне имовине. Истакао је оптимизам за добијање МАП-а у Чикагу, нагласивши да ће Турска бити адвокат БиХ и заступаће је на овом међународном скупу као прве комшије. Све то иде у прилог стварању услова за бољу економску ситуацију. Г. Гул је поновио да привреднике у Турској стално стимулишу да пронађу могућност улагања у пројекте у БиХ. Навео је позитивну сарадњу коју има са сва три члана Предсједништва, те замолио делегацију ПСБиХ да уручи његове поздраве господи Изетбеговићу, Радмановићу и Комшићу. Рекао да је БиХ вијековима ту гдје јесте, те навео сличности Сарајева, Јерусалима и Истанбула као примјере разноликости.

Г. Живковић је истакао да ми у БиХ не кријемо да имамо проблема. Навео је одређене задатке које је потребно испунити, подсјетио на одлуку Суда у Стразбуру у предмету Сејдић и Финци, те рекао да морамо изградити ефикаснији систем. У том смислу појаснио је да имамо одређених социјалних проблема, да и на ентитетском нивоу имамо министарства и велику администарцију. Рекао је да смо почели многе реформе те да у капитализам не можемо прећи преко ноћи. Управо зато не смијемо губити вријеме на међусобна неразумијевања, већ морамо ићи напријед, у чему нам је помоћ пријатеља изузетно значајна, али само унутрашњим договором можемо доћи до одговарајућег рјешења за све.

Г. Абдулах Гул је на крају разговора истакао да је, осим званичне, веома значајна и незванична сарадња и сусрети наших људи.

Састанак са г. Булентом Аринчом, замјеником премијера Републике Турске

Г. Аринч је након изказане добродошлице члановима бх. делегације истакао да су наши односи добри и да се настављају развијати и унапређивати. Информисао је да премијер Ердоган присуствује састанку у Кореји (Г 20) а да је он из Измира дошао само да би се састао са делегацијом ПСБиХ. Казао је да, када је БиХ у питању, он лично све програме оставља по страни. Навео је да је био предсједник Велике народне скупштине Републике Турске у периоду

од 2002. до 2007. године те да је у прву званичну посјету дошао у БиХ, гдје му је домаћин био г. Шефик Џаферовић.

Г. Живковић је захвалио г. Аринчу на издвојеном времену и изразио задовољство састанком те искористио прилику да још једанпут захвали за сву помоћ коју је Турска пружила БиХ. Истакао је да Турска у спољној политици води обазриву политику те изразио задовољство што наше двије земље у континуитету немају отворених питања. Навео је могућност евентуалног заједничког наступа у будућности у разним организацијама. Г. Живковић је рекао да парламентарци, као представници законодавне власти, могу утицати на извршну власт, те благовремено ратификовати многе споразуме припремљене за потпис. Изразио је наду да ће се пословни људи из Турске опредјелити за већа улагања у БиХ, те да ће власти БиХ учинити све са своје стране да се што прије отклоне препреке и ратификовати Споразум о избјегавању двоструког опорезивања. Такође је изразио наду да ће се наша будућа сарадња проширити и у домену културе, науке, здравства, те истакао да сарадња постоји у свим сегментима живота, али је треба унаприједити.

Г. Аринч је нагласио значај посјета на високом нивоу и изразио задовољство што је новинска агенција "Анадолија" почела у Сарајеву емитовати вијести на језицима народа БиХ. Замјеник премијера, г. Али Бабаџан, у пратњи министра пољопривреде Турске, боравио је у БиХ ради одређених инвестирања. С тим у вези, г. Аринч је истакао да је премијер Ердоган дао инструкције за повећање инвестиција на територији цијеле БиХ. Изразио је незадовољство размјеном између наше двије земље, те рекао да се она мора повећати. Томе ће свакако допринијети и ратификација Споразума о избјегавању двоструког опорезивања. Посебно је нагласио чињеницу да се на све народе БиХ гледа подједнако. Потпуно се сагласио са циљевима БиХ у вези са интеграцијама у ЕУ и НАТО, те казао да ће Турска дати своју подршку настојањима БиХ у том погледу. Подржао је даље унапређење сарадње у области културе, туризма и универзитета. Исказао је задовољство и честитао на формирању власти.

Г. Аринч се са посебним пијететом присјетио својих посјета Босни и Херцеговини и драгих људи с којима је имао прилику да се сретне у то вријеме. Исказао је подршку пријатељима – Босанцима и Херцеговцима за евроатлантски пут и сагласио се да постоје још многи неискоришћени модели економске сарадње, нпр. у области туризма и зимских спортова (Јахорина, Бјелашница и Игман), као и области спорта уопште.

Састанак са представницима Конфедерације турских бизнисмена / ТУСКОН/

Делегација Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине састала се са делегацијом ТУСКОН-а коју је предводио предсједник г. Ризанур Мерал, у оквиру радне вечере у сједишту ове организације

Г. Ризанур Мерал је након изражавања добродошлице презентовао кратки филм о овом удружењу. Изражена је жеља за улагањем у БиХ и унапређењем сарадње на економском плану. Исказао је наду да овај сусрет неће имати пословно службени карактер, већ ће бити прилика да се чује и мишљење званичника о питањима улагања и потенцијалним пројектима.

Г. Живковић је изразио задовољство одржавањем састанка, те упознао домаћине са током веома садржајне посјете делегације ПСБиХ. Оцијенио је сусрет значајним и појаснио како парламентарци доношењем адекватних законских оквира могу побољшати привредни раст и развој. Информисао је домаћине о досадашњим активностима на успостављању Савјета министара БиХ те отвореним шансама и могућностима које су пред нама за унапређење економске сарадње између наших земаља.

Г. Божо Љубић је изразио задовољство што делегација има прилику да разговара са привредницима земље која има економију са веома респектабилним растом, те казао да ми можемо бити катализатори и покретачи одређених активности. Кратко се осврнуо на период кроз који је БиХ прошла и период који је услиједио након свега, упоредивши то са једним великим и низом малих земљотреса, смирујућих и стабилизујућих. Казао је да је БиХ земља великих шанси. Поменуо је могућности развоја у сектору пољопривреде те развој малих и средњих предузећа, при чему би нам добро дошла искуства Турске.

Г. Бећировић је захвалио на организацији овог сусрета те информисао домаћине о томе да су у БиХ направљени одређени помаци у погледу директних страних улагања. У том смислу рекао

је да владе на свим нивоима поједностављују процедуре, смањују вријеме регистрације компанија, у неким чак и до три пута. Истакао је да се одређене иницијативе могу покренути и путем бизнис форума, те да парламентарци могу бити покретачи ових активности. На тај начин показује се и пријатељство и озбиљност у погледу посла који желимо урадити. Г. Бећировић је таксативно навео области атрактивне за улагања: туризам, у оквиру чега је посебно истакао значај олимпијских планина Јахорине, Бјелашнице, Игмана и зимских спортова; вјерски туризам који даје огромне могућности, еко-туризам, и уопште богато културно наслеђе БиХ које употпуњује ову понуду. Посебно је нагласио сегмент пољопривреде, производњу здраве хране, риболов, дрвну индустрију, као и пројекте инфраструктуре који укључују јавне тендере за изградњу дионица пута на Коридору 5ц, те ријечни саобраћај, посебно Луку Брчко, као и жељезнички саобраћај. Г. Бећировић је казао да је БиХ и земља са великим енергетским потенцијалима у области хидроенергије, али да постоје и могућности страних улагања у обнову постојећих извора енергије. Искористио је прилику и још једанпут изразио наду у предстојећа улагања турских бизнисмена у БиХ.

Делегација ПСБиХ имала је прилику да чује и одређена искуства пословних људи Турске који су већ остварили одређене контакте у БиХ али и намјере неких од њих који улажу у земље из региона а желе проширити сарадњу и са БиХ.

Делегација ПСБиХ састала се и са члановима Групе пријатељства Велике народне скупштине Републике Турске коју је предводио г. Хакан Чавушоглу, на вечери коју су приредили у част г. Милорада Живковића, предсједавајућег, г. Боже Љубића и г. Дениса Бећировића, замјеника предсједавајућег Представничког дома ПСБиХ. И овом приликом су актуелизоване теме од заједничког интереса те могућности за даље унапређење билатералне сарадње активним учешћем чланова група пријатељства оба парламента. Такође је поновљена констатација да је потребно одржавати редовне сусрете с циљем континуиране подршке раду парламената и парламентарних тијела те размјене информација корисних за заједничко наступање у одређеним ситуацијама и на конференцијама значајним за оба парламента.

Чланови делегације ПСБиХ посјетили су Маузолеј Кемала Ататурка, а г. Милорад Живковић, предсједавајући и вођа делегације ПСБиХ, уписао се у књигу утисака.

Записник урадила:

Мирсада Букарић-Ковачевић

Достављено:

- Колегијуму Представничког дома ПСБиХ
- Колегијуму Дома народа ПСБиХ
- Комисији за спољне послове ПДПСБиХ
- Комисији за спољну, трговинску и царинску политику ДНПСБиХ
- Групи пријатељства за сарадњу са парламентарним тијелима Турске
- Колегијуму Секретаријата ПСБиХ
- Министарству иностраних послова БиХ
- Сектору за односе с јавношћу
- архиви